

Король О. А., керівник апарату
Солом'янської районної державної адміністрації м. Києва,
м. Київ, Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ ГРОМАД

Однією з базових реформ в Україні є реформа місцевого самоврядування, яка має на меті надати громаді більше повноважень організаційного та фінансового характеру. Відповідно до ст. 140 Конституції України [1], місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Слід відзначити, що вже зроблено суттєві кроки щодо передачі повноважень і фінансового ресурсу на місця. Наслідком реформування стало суттєве перевиконання в 2015-2016 роках місцевих бюджетів.

Подібну реформу прийнято називати децентралізацією влади, яка має на меті становлення європейських цінностей в галузі місцевого самоуправління. Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування на місцях. Децентралізація в Україні свідчить про зростання довіри громадян до реформ місцевого самоврядування. Так, в результаті проведеного он-лайн дослідження «Моніторинг сприйняття прогресу реформ», яке проводило TNS спільно з Національною радою реформ, більшість опитаних вважає, що запровадження децентралізації зможе вирішити проблему поганого розвитку інфраструктури на місцях. На другому місці опитані назвали проблему нерівномірного фінансування регіонів - 47 % вважають, що децентралізація усуне дану проблему. Близько третини вказали, що децентралізація подолає проблеми занепаду села, корупційних схем при розподілі фінансування та спростить процедуру отримання документів [2].

Суть перетворень, що пропонує реформа децентралізації в Україні, полягає в наступному: органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування нарешті почнуть займатися властивими для них справами, а органи місцевого самоврядування різних рівнів – громади, району, області – отримають повноваження та відповідні фінансові та організаційні ресурси. В результаті таких змін буде запроваджено відповідальність органів місцевого самоврядування перед виборцями за ефективність своєї роботи, а перед державою – за законність. Основою для подібних змін була Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, яка

затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [3]. Вона передбачає створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення.

В рамках її реалізації 5 лютого 2015 року було прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4] і, відповідно, у 2015 році стартував процес об'єднання територіальних громад та створення спроможних об'єднаних громад. В результаті виборів до місцевих рад у 2015-2016 роках сформовано 366 об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ). Для стимулювання громад до об'єднання, а також з метою забезпечення ресурсної бази бюджетів ОТГ для фінансування видаткових повноважень Бюджетним кодексом України (далі - Кодекс) визначено особливості формування бюджетів цих громад (ч. 4 ст. 67 Кодексу) [5].

У грудні 2016 року на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування відбулась презентація розробленого Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України законопроекту «Про засади адміністративно-територіального устрою України». За словами першого заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства В'ячеслава Негоди, законопроект в рамках чинної Конституції України [1] визначає засади, на яких має ґрунтуватися адміністративно-територіальний устрій України, види населених пунктів, систему адміністративно-територіальних одиниць, повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань адміністративно-територіального устрою, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України [6].

У законопроекті зокрема зазначено, що система адміністративно-територіальних одиниць залишається трирівневою. При цьому передбачено, що районний рівень має бути більш впорядкований і відповідати європейським стандартам. «Район - адміністративно-територіальна одиниця проміжного рівня, яка складається з громад, загальна чисельність населення яких складає не менше 150 тисяч жителів. На територіях із щільністю населення менше середньої щільності населення відповідної області район може мати меншу кількість жителів, якщо площа такого району перевищує середню по області. Район є територіальною основою організації та діяльності органів виконавчої влади та органу місцевого самоврядування для надання відповідних послуг, що об'єктивно не можуть бути надані органами місцевого

самоврядування територіальних громад, що діють в адміністративно-територіальних одиницях базового рівня у складі району», - йдеться у проекті закону.

Крім того, у законопроекті більш чітко визначено поняття «громада», як адміністративно-територіальна одиниця базового рівня, яка складається з одного або декількох населених пунктів та земель за їх межами. Громада є територіальною основою для здійснення місцевого самоврядування жителями населених пунктів, що розташовані на території громади, формування і діяльності органів місцевого самоврядування [7].

Отже, усе вищевикладене свідчить про те, що в Україні сформувалась певна законодавча база та традиції становлення якісно нового інституту місцевого врядування, що відповідає потребам людей та міжнародно-правовим стандартам в зазначеній сфері.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532.

2. Майже половина українців вважають, що децентралізація вирішить проблему нерівномірного фінансування регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/news/mayzhe-polovyna-ukrayinciv-vvazhayut-shcho-decentralizaciya-vyrishyt-problemu-nerivnomirnogo>.

3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

4. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 6. – Ст. 60.

5. Бюджетний кодекс України: за станом на 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 52. – Ст. 867.

6. Мінрегіон підготував законопроект про засади адмінтерустрою, об'єднавши зусилля всіх зацікавлених сторін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=249278230.

7. Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад - роз'яснення експерта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/3958>.